

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

УПУТСТВО ЗА ИЗВЈЕШТАВАЊЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ О ПОСТУПКУ ИНТЕРНЕ ПРОЦЈЕНЕ АДЕКВАТНОСТИ КАПИТАЛА

Бања Лука, децембар 2017. године

Садржај

1.	Опште одредбе.....	1
1.1	Увод.....	1
1.2	Предмет упутства.....	1
1.3	Обезбјеђење квалитета података у Извјештају о ICAAP-у.....	1
1.4	Примјена принципа имплементације ICAAP-а.....	2
2.	Општи захтјеви за извјештавање о примјени ICAAP-а.....	4
2.1	Општи захтјеви у вези са извјештавањем банака о примјени ICAAP-а.....	4
2.2	Опште информације о ICAAP оквиру и осталим кључним аспектима пословања који су релевантни за ICAAP.....	5
3.	Информације везане за примјену ICAAP-у.....	7
3.1	Информације о cjелокупном оквиру ICAAP-а.....	7
3.2	Информације о мјерењу или процјени и агрегирању ризика.....	8
3.3	Информације о расположивом капиталу и расподјели капитала.....	9
3.4	Информације о планирању капитала.....	9
3.5	Информације о тестирању отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ICAAP-а.....	10
3.6	Попратна документација.....	10
4.	Утврђивање интерних капиталних захтјева.....	11
4.1	Интерни капитални захтјеви.....	11
4.2	Методологија банке за израчунавање интерних капиталних захтјева.....	12
4.3	Супервизорски приступ у прегледу и оцјени ICAAP-а банке.....	13
4.4	Упутство за попуњавање Извјештаја о ICAAP-у и достављање тог извјештаја Агенцији.....	14
5.	Прелазне и завршне одредбе.....	14
	Прилог 1. Инструкције за попуњавање Извјештаја о ICAAP-у.....	
	Прилог 2. Додатак уз Извјештај о ICAAP-у – секторска и индивидуална концентрација.....	

1. Опште одредбе

1.1 Увод

Упутство за извјештавање Агенције за банкарство Републике Српске о поступку интерне процјене адекватности капитала доноси се на основу чл. 5. став 1. тачка б., 22. став 1. тачка ђ. и 37. Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 59/13 и 4/17), чл. 6. став 1. тачка б. и 22. став 4. тачка л. Статута Агенције за банкарство Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 63/17) и члана 15. став 3. Одлуке о поступку интерне процјене адекватности капитала у банкама ("Службени гласник Републике Српске" број 74/17).

Ово упутство дужне су примјењивати све банке са сједиштем у Републици Српској, које су у складу са чланом 1. Одлуке о поступку интерне процјене адекватности капитала у банкама (у даљем тексту: Одлука о ИСААР-у) и чланом 13. Одлуке о захтјевима на консолидованој основи за банкарску групу дужне примјењивати одредбе Одлуке о ИСААР-у.

1.2 Предмет упутства

Овим упутством детаљније се дефинише примјена одредаба Одлуке о ИСААР-у и начин попуњавања Извјештаја о поступку интерне процјене адекватности капитала (у даљем тексту: Извјештај о ИСААР-у).

Примјена одредаба Одлуке о ИСААР-у подразумијева обавезу банке да на адекватан начин документовано поткрије адекватност и потпуност ИСААР-а како би Агенција за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) у оквиру поступка супервизорског прегледа и оцјене (енгл. *Supervisory Review and Evaluation Process*, у даљем тексту: *SREP*) могла оцијенити резултате ИСААР-а банке и у складу са тим предузети потребне мјере надзора у случају утврђених неправилности, недостака или слабости.

Ово упутство се доноси са циљем успостављања стандардизованог извјештавања о примјени ИСААР-а од стране банака, како би Извјештај о ИСААР-у могао служити као полазна основа за обављање дијалога између банке и Агенције у оквиру *SREP*-а у дијелу регулаторних захтјева из Стуба 2, те како би се постигао основни циљ ИСААР-а, а то је одржавање адекватног капитала банке на нивоу довољном за покриће ризика којима је изложена или може бити изложена у свом пословању.

1.3 Обезбјеђење квалитета података у Извјештају о ИСААР-у

Банка је дужна обезбиједити потпуне и поуздане податке у поступку извјештавања Агенције о примјени ИСААР -а.

Са циљем поступања у складу са претходним ставом надлежни органи банке требају обезбиједити квалитет кориштених података, те у вези с тим одобрити Извјештај о ИСААР-у који се доставља Агенцији у складу са прописаним обликом, начином, садржајем и роковима за извјештавање.

У складу са претходним ставом, поред прописаних података из Извјештај о ИСААР-у, банка је дужна доставити Агенцији одговарајуће образложење о начину на који банка обезбјеђује да се у оквиру ИСААР-а и методологији која се примјењује приликом

изачунавања интерних капиталних захтјева користе потпуни и поуздани подаци. У случају да банка за потребе ICAAP-а користи напредније моделе за израчунавање интерних капиталних захтјева потребно је да у образложење укључи и описе приступа при интерној валидацији модела (поступак, учесталост и садржај валидације), односно резултате проведених интерних валидација, односно независних екстерних провјера кориштених методологија.

Са циљем обезбјеђења квалитета података у поступку извјештавања о примјени ICAAP-а, банка је дужна да уз годишњи Извјештај о ICAAP-у достави извјештаје интерне ревизије којима је обухваћена ревизија, односно оцјена ICAAP-а за извјештајни период за који се доставља Извјештај о ICAAP-у.

Банка је дужна интерним актом утврдити поступање надлежних организационих дијелова банке укључених у ICAAP и систем управљања ризицима у банци, као и поступке провјере потпуности и поузданости података у поступку извјештавања о примјени ICAAP-а.

1.4 Примјена принципа имплементације ICAAP-а

Приликом извјештавања о примјени ICAAP-а банка треба обезбиједити потпуне и адекватне информације о квалитативним и квантитативним резултатима ICAAP-а, који одражавају досљедну примјену основних принципа имплементације ICAAP-а у банци.

Принципи из става претходног става односе се на:

- 1) **принцип одговорности**, према којем је имплементација и примјена ICAAP-а одговорност банке, која треба обезбиједити успостављање поступака за процјену својих капиталних захтјева који ће подржати њен ризични профил, као и одговорност за документовање и аргументовање резултата ICAAP-а Агенцији, укључујући и пружање потпуне, детаљне и јасне аргументације за поступке, методологију и систем који користи у ICAAP-у,
- 2) **принцип пропорционалности**, чијом примјеном банка обезбјеђује да ICAAP и извјештавање о примјени ICAAP-а буду пропорционални природи, обиму и сложености пословања банке, величини банке и њеном значају за банкарски сектор као цјелину, начину успостављања система управљања ризицима и приступима које користи за израчунавање прописаних минималних капиталних захтјева и другим објективним критеријумима,
- 3) **принцип континуитета**, у складу са којим банка треба обезбиједити да се ICAAP редовно прегледа, односно онолико често колико се сматра потребним и прикладним како би се обезбиједило адекватно покриће ризика којима је банка изложена или би могла бити изложена капиталом. За регулаторне сврхе то је најмање једанпут годишње у поступку извјештавања Агенције о примјени ICAAP-а у складу са одредбама Одлуке о ICAAP-у, али и чешће у случајевима значајних промјена у стратешким одређењима и циљевима банке, промјенама пословне политике или пословног плана, статусним промјенама, значајним промјенама у пословном, регулаторном или ширем макроекономском окружењу или другим факторима који материјално значајно утичу на кориштене претпоставке или методологије у ICAAP-у. У складу са наведеним, банка треба да благовремено покрене одговарајућа прилагођавања у ICAAP-у и о томе обавијести Агенцију, посебно обезбјеђујући да

новоидентификовани ризици у пословању банке буду правовремено и правилно идентификовани и укључени у ИСААР,

- 4) **принцип значајности ризика**, чијом примјеном банка обезбјеђује да банка одржава ниво капитала у складу са њеним ризичним профилем и окружењем у којем послује, обухватајући све значајне ризике које је идентификовала, али и утицај вањских фактора окружења у којем послује у смислу њиховог утицаја на потребан износ капитала. Значајни ризици требају на одговарајући начин бити квантификовани, а тамо гдје банка с обзиром на природу, карактер и значајност ризика оцијени да су теже мјерљиви, могуће је извршити одговарајућу процјену,
- 5) **принцип свеобухватности**, чијом примјеном банка обезбјеђује обухватање свих значајних ризика којима је изложена у свом пословању или би могла бити изложена, без обзира да ли су укључени у минималне капиталне захтјеве из Стуба 1, односно обухватајући и све оне ризике који нису или нису у потпуности укључени приликом израчунавања минималних капиталних захтјева у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака и
- 6) **принцип „погледа у будућност“**, односно гледања унапријед (енгл. *forward looking*), чијом примјеном банка обезбјеђује да ИСААР узима у обзир утицај економског циклуса и других фактора из економског и регулаторног окружења на планирање интерних капиталних захтјева, при чему стратешки, пословни, оперативни планови треба да буду узети у обзир приликом планирања капитала, како би се обезбиједила укљученост фактора као што су нпр. планирани/очекивани раст кредита или инвестирања банке, будући извори финансирања и кориштења средстава, улазак банке на нова тржишта или нове пословне активности, планови усклађивања са регулаторним измјенама, постојање ограничења за одређене дјелатности банке и др., узимајући у обзир и друге релевантне факторе као што су процикличност, технике ублажавања ризика, специфичне фазе пословног циклуса и могући негативан утицај на пословање банке и др.

Банка треба обезбиједити транспарентност, конзистентност, потпуност и поузданост у извјештавању о ИСААР-у, те са циљем омогућавања одговарајућег прегледа имплементације и развоја ИСААР-а обезбиједити одговарајуће документовање његових најважнијих елемената, формирајући и одржавајући ажурном и комплетном радну документацију, која се користи у извјештавању о ИСААР-у.

Банка треба обезбиједити да радна документација из претходног става буде адекватно означена, похрањена у папирној и/или електронској форми на систематичан и прегледан начин, којим се обезбјеђује сигурност и ефикасна приступачност за интерне и екстерне кориснике у складу са њиховим надлежностима и одговорностима у ИСААР-у.

У смислу претходног става, банка треба да у интерном акту (приручнику, упутству, инструкцији и сл.) пропише одговорности организационих дијелова банке, садржај документације, значајност и ниво детаља у документацији, преглед нивоа корисника извјештаја о ИСААР-у (интерних и екстерних) и друге аспекте који су релевантни за састављање, архивирање и презентовање радне документације уз извјештаје о примјени ИСААР-а.

Радна документација уз извјештаје о примјени ICAAP-а треба да омогући увид у приступе банке код преузимања и управљања ризицима, детаљна и јасна објашњења методологија и поступака које банка примијењује у управљању ризицима и ICAAP-у, редовно ажурирана упутства и др.

2. Општи захтјеви за извјештавање о примјени ICAAP-а

2.1 Општи захтјеви у вези са извјештавањем банака о примјени ICAAP-а

Банка је дужна обезбиједити да достављени подаци и информације приликом извјештавања Агенције о примјени ICAAP-а садрже минимално сљедеће:

- 1) приручник (или упутство, инструкција и сл.), као свеобухватни документ којим се олакшава разумијевање извјештајних података и пратеће документације и чија примјена омогућава разбориту, ефикасну и свеобухватну процјену ICAAP оквира и његову упоредивост, те пружа додатне информације за његову процјену у оквиру SREP-а,
- 2) опште информације о ICAAP оквиру, пословном моделу банке, стратегијама банке, плановима и другим актима који се односе на свеобухватно управљање у банци, чиме се постиже боље разумијевање ICAAP-а и процеса који су повезани са ICAAP-ом,
- 3) информације специфичне за ICAAP, које прате структуру извјештајног обрасца о примјени ICAAP-а, односно односе се на поједине елементе, односно фазе поступка ICAAP-а у складу са главом II Одлуке о ICAAP-у и
- 4) кратак преглед главних закључака ICAAP-а и информације о обезбјеђењу квалитета података у складу са пододјељком 1.3. овог упутства.

Интерни акт банке из тачке 1. претходног става треба да пружи преглед свих докумената банке повезаних са ICAAP-ом, укључујући потпуне и ажурне податке о њиховом статусу (нпр. датуму посљедње ревизије, обиму измјена у односу на претходни документ, датуму примјене, ознаку да ли се ради о новоусвојеном документу или измијењеном и допуњеном документу и сл.).

Овај интерни акт би требао да садржи и начин и формат усвајања документа, повезнице са информацијама које се објављују о ICAAP-у, односно резултатима процјене ICAAP-а у складу са одредбама члана 2. и 11. Одлуке о објављивању података и информација банке.

Зависно од квалитета пружених информација и процјени обухватају ли достављени документи све релевантне информације, Агенција може тражити додатне информације релевантне за оцјену ICAAP-а.

Банка је дужна обезбиједити да достављене информације у поменутом интерном акту банке, односно Извјештају о ICAAP-у, буду важеће и примјенљиве на датум достављања извјештаја. Документи повезани са било којом информацијом која је релевантна за оцјену ICAAP-а, а који су донесени у периоду између извјештајног датума и датума достављања Извјештаја о ICAAP-у морају бити достављени Агенцији.

Са циљем процјене ICAAP-а према појединачним елементима, односно компонентама SREP-а Агенција може тражити од банке неке специфичне или додатне информације поред наведених у Извјештају о ICAAP-у, те утврдити обим додатних информација за

све субјекте које банка укључује у консолидовани извјештај о ИСААР-у и др. Обим и садржај ових специфичних или додатних информација утврђује се у складу са принципом пропорционалности, процјеном грануларности, разумљивости и упоредивости података за израчунавање интерних капиталних захтјева у ИСААР-у и поступку поређења са регулаторним капиталом, односно значају банке за банкарски сектор Републике Српске.

2.2 Опште информације о ИСААР оквиру и осталим кључним аспектима пословања који су релевантни за ИСААР

Банка је дужна обезбиједити достављање потпуних, поузданих, разумљивих и упоредивих података и општих информација релевантних за оцјену ИСААР оквира, који укључују минимално информације о:

- 1) пословном моделу и стратегији банке,
- 2) свеобухватном систему управљања у банци и систему управљања ризицима,
- 3) склоности банке ка преузимању ризика,
- 4) оквиру и програму тестирања отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ИСААР-а и
- 5) ризицима, агрегирању података за потребе ИСААР-а и ИТ системима.

Минимум **информација о пословном моделу и стратегији банке** које банка доставља у Извјештају о ИСААР-у укључује сљедеће:

- 1) опис постојећег пословног модела банке, укључујући утврђене главне пословне линије, тржишта, географску распрострањеност, преглед подређених друштава, производа које банка нуди и сл.,
- 2) опис главних извора прихода и расхода банке, распоређених према утврђеним главним пословним линијама, тржиштима, подређеним друштвима и сл.
- 3) стратегију банке, укључујући опис планираних промјена постојећег пословног модела и активности које банка планира провести у погледу оперативних промјена (нпр. ИТ инфраструктуре) или управљачке структуре банке,
- 4) пројекцију кључних финансијских показатеља пословања банке, распоређених према утврђеним главним пословним линијама, тржиштима, подређеним друштвима и сл. и
- 5) опис повезаности пословне стратегије са стратегијом преузимања и управљања ризика, ИСААР и I LAAP оквиrom и др.

У вези са сагледавањем **свеобухватног система управљања у банци** из члана 87. Закона о банкама Републике Српске, **те система управљања ризицима** у складу са одредбама Одлуке о управљању ризицима у банкама као и супервизорском оцјеном истих, банке су дужне приликом извјештавања о примјени ИСААР-а обезбиједити достављање података о адекватном и разумљивом опису:

- 1) **цјелокупног система управљања у банци**, укључујући улоге и одговорности унутар организације управљања ризиком и улоге контролних функција, укључујући и ниво органа управљања банком, специјализованих одбора/тијела за управљање ризицима и вишег руководства, те посматрано на нивоу групе (укључујући друштва укључена у консолидовани Извјештај о ИСААР-у),

- 2) линија извјештавања и учесталости редовног извјештавања органа управљања банке којим је обухваћено управљање ризиком, укључујући контролу ризика, те кориштење тих извјештаја у процесу доношења пословних одлука, на јасан и транспарентан начин који обезбјеђује разумијевање интерних процеса у банци,
- 3) интеракција између идентификовања, мјерења или процјене и праћења ризика, те стварне праксе преузимања ризика у банци (нпр. утврђивање и праћење лимита, поступање у случајевима прекорачења и др.) и
- 4) поступака и механизма којима се обезбјеђује да банка има успостављен адекватан систем за управљање значајним ризицима и њиховом еволуцијом, укључујући:
  1. интеракцију и интеграцију управљања капиталом и ликвидношћу, укључујући интеракцију између ICAAP-а и ILAAP-а,
  2. интеракцију између управљања разним категоријама ризика и управљања ризицима на нивоу банке и
  3. интеграцију ICAAP-а и ILAAP-а у управљање ризицима и цјелокупни систем управљања у банци.

Банке су, у вези са **склоности банке ка преузимању ризика**, дужне доставити информације о:

- 1) опису усклађености стратегије и пословног модела банке са склоности банке ка преузимању ризика,
- 2) опису поступака и механизма у управљању банком, укључујући улоге и одговорности органа управљања банке и вишег руководства и других кључних запослених банке у изради и примјени оквира склоности банке ка преузимању ризика,
- 3) утврђивању значајних ризика којима је или би могла бити изложена у пословању,
- 4) опис утврђене склоности ка преузимању ризика, односно толеранције према ризику у смислу одредаба Одлуке о управљању ризицима у банкама и Одлуке о ICAAP-у, укључујући утврђене прагове и лимите за идентификоване значајне ризике, као и временске периоде на које се ти прагови, односно лимити односе, те поступке који се примијењују ради одржавања утврђених прагова, односно лимита ажурним,
- 5) оквиру расподјеле лимита унутар главних пословних линија, тржишта, подређених друштава и др. и
- 6) опису начина интегрисаности и кориштења оквира склоности ка преузимању ризика и укупном управљању банком укључујући повезаност са пословном стратегијом, стратегијом преузимања и управљања ризицима, ICAAP-ом, ILAAP-ом, плановима капитала и ликвидности.

Информације банке о **оквиру и програму тестирања отпорности на стрес** чији се резултати користе за потребе ICAAP- укључују минимално сљедеће:

- 1) општи опис програма тестирања отпорности на стрес, обухватајући врсте проведених тестова отпорности на стрес, учесталост провођења, методолошке појединости и употребљене моделе, распон кориштених претпоставки, релеватну инфраструктуру,
- 2) опис механизма провођења и управљања програмом тестирања отпорности на стрес, са посебним освртом на тестове отпорности на стрес чији се резултати

користе за потребе ICAAP-а, опис интеракције и интеграције појединих врста тестирања отпорности на стрес, као и улоге повратних тестова отпорности на стрес, у складу са одредбама чланова 14., 15. и 16. Одлуке о управљању ризицима у банкама, односно члана 7. Одлуке о ICAAP-у и

- 3) опис примјене тестирања отпорности на стрес и његове интегрисаности у систем управљања ризицима у банци.

У вези са **подацима о ризицима, агрегирању података о ризицима и ИТ системима**, банке достављају податке којима описују сљедеће:

- 1) успостављени оквир и поступке за прикупљање, архивирање и агрегирање података о ризицима у банци, укључујући и ток података од подређених друштава до банке која их консолидира у Извјештај о ICAAP-а на нивоу групе,
- 2) ток и структуру података о ризицима који се користе за потребе ICAAP-а, као и провјере које се примијењују на податке о ризицима који се користе за потребе извјештавања о примјени ICAAP-а и
- 3) ИТ системи који се користе за прикупљање, архивирање и дистрибуцију података о ризицима за потребе ICAAP-а.

3. Информације везане за примјену ICAAP-у

Банка је дужна обе свеобухватне, поуздане и јасне информације везане за примјену ICAAP-а, које минимално обухватају:

- 1) информације о цјелокупном оквиру ICAAP-а,
- 2) информације о мјерењу или процјени и агрегирању ризика,
- 3) информације о расположивом капиталу и расподјели капитала,
- 4) информације о планирању капитала,
- 5) информације о тестирању отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ICAAP-а и
- 6) попратну документацију.

3.1 Информације о цјелокупном оквиру ICAAP-а

Информације о цјелокупном оквиру ICAAP-а односе се на обавезу банке да достави Агенцији адекватне информације и документацију у вези са обухватом, општим циљевима и главним претпоставкама ICAAP-а, а која обухвата минимално сљедеће:

- 1) опис обухвата ICAAP-а, укључујући преглед и објашњења свих одступања у односу на субјекте обухваћене минималним капиталним захтјевима,
- 2) опис приступа за утврђивање ризика, укључујући и концентрације ризика, дефинисање категорија и подкатегија у оквиру утврђених врста ризика које треба обухватити ICAAP-ом, укључујући приступ утврђивања значајности ризика према дефинисаним критеријумима значајности,
- 3) преглед и опис кључних циљева и главних претпоставки ICAAP-а, укључујући опис на који начин се њима обезбјеђује адекватност капитала банке,
- 4) опис да ли се ICAAP рефлектује на рачуноводствену или економску вриједност банке или на обоје,

- 5) временске периоде који се обухватају ICAAP-ом, укључујући објашњења разлике између категорије ризика и субјеката укључених у консолидовани Извјештај о ICAAP-у и
- 6) радну документацију која се односи на:
  1. попис категорија и подкатегија ризика обухваћених ICAAP-ом, укључујући њихове дефиниције и обухват појединачних категорија ризика,
  2. објашњења евентуалних разлика између ризика обухваћених ICAAP-ом и оквира утврђене склоности ка преузимању ризика, ако је обим обухваћених ризика другачији и
  3. опис свих одступања с обзиром на фазе поступка ICAAP-а и кључне претпоставке унутар групе и субјеката групе.

3.2 Информације о мјерењу или процјени и агрегирању ризика

Информације и документација о мјерењу или процјени и агрегирању ризика односи се на минимално сљедеће:

- 1) општи опис главних карактеристика/обиљежја методологије банке и метода за квантификовање, односно мјерење или процјену ризика, укључујући кориштене показатеље, претпоставке и параметре (нпр. интервали поузданости, период држања и др.) за све категорије и подкатегије ризика које се користе, како би надлежни органи банке одобрили методологије и моделе које банка користи у ICAAP-у,
- 2) спецификацију стварно кориштених података обухваћених ICAAP-ом, укључујући објашњење дужине временске серије података које користи банка, као и податке за субјекте укључене у консолидовани Извјештај о ICAAP-у,
- 3) опис главних разлика између приступа кориштених за израчунавање минималних капиталних захтјева у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака и примијењених методологија и модела за израчунавање интерних капиталних захтјева у оквиру ICAAP-а, при чему се тај опис доставља за сваки ризик појединачно,
- 4) начин утврђивања укупних интерних капиталних захтјева за све врсте ризика и све субјекте укључене у Извјештај о ICAAP-у и
- 5) документацију која се односи на:
  1. процјену интерних капиталних захтјева, којом се обухватају све врсте - категорије и подкатегије ризика укључених у ICAAP, при чему је потребно навести уколико се за одређене категорије или подкатегије ризика обухваћене ICAAP-ом боље користити квалитативним мјерама за смањење или контролу ризика, а не израчунавати интерне капиталне захтјеве и исто објаснити на одговарајући начин,
  2. резултате израчунавања интерних капиталних захтјева за сваки појединачни значајни ризик, односно подкатегију значајних ризика обухваћених ICAAP-ом, при чему је потребно на одговарајући начин објаснити случајеве када примијењеним методологијама није могуће извршити израчунавање израчунавање интерних капиталних захтјева на потребном нивоу грануларности, те су из тог разлога такве процјене укључене као дио процјене интерних капиталних захтјева за одговарајућу категорију ризика (нпр. нека подкатегија ризика је утврђена као значајна, али банка не може пружити процјену интерних капиталних захтјева за такав ризик и

умјесто тога обухват тог ризика укључује унутар процјене капитала за главну категорију ризика), што Агенција оцијењује да ли је прихватљиво на основу појашњења банке и начина документовања истог и

3. резултате агрегирања процијењених интерних капиталних захтјева за све субјекте и ризике укључене у ICAAP.

3.3 Информације о расположивом капиталу и расподјели капитала

Информације и документација о расположивом капиталу¹ и расподјели капитала односе се на минимално сљедеће:

1) информације о:

1. дефиницији расположивог капитала капитала која се примијењује у банци за покриће интерних капиталних захтјева, укључујући све елементе, односно инструменте капитала који су узети у обзир,
2. опис главних разлика између елемената, односно инструмената расположивог капитала и елемената/инструмената регулаторног капитала,
3. опис методологије банке и примијењених претпоставки за расподјелу расположивог капитала на субјекте укључене у консолидовани Извјештај о ICAAP-у, главне пословне линије, тржишта и др. и
4. опис поступака праћења, односно поређења интерних капиталних захтјева и расположивог капитала, укључујући поступке обавјештавања надлежних органа банке у случају неприхватљивих одступања,

2) радну документацију којом банка доказује/документује потпуну примјену дефиниције расположивог капитала и оквира за расподјелу капитала унутар ICAAP-а, укључујући информације о:

1. износу тренутно расположивог капитала, рашчлањеног према елементима који се узимају у обзир,
2. стварним износима капитала расположивог капитала распоређеног на ризике обухваћене ICAAP-ом и субјекте укључене у консолидовани Извјештај о ICAAP-у, главне пословне линије, тржишта и др.,
3. квантитативном поређењу стварне употребе расположивог капитала и расподјелу истог на основу резултата ICAAP-а, уз објашњење случајева у којима је стварна употреба капитала близу или премашује расподијељени капитал.

3.4 Информације о планирању капитала

Информације и документација о планирању капитала односе се на минимално сљедеће:

- 1) опис методологије коју банка примјењује приликом планирања капитала, укључујући уопштени опис начина планирања капитала, аспекте, односно категорије који се узимају у обзир приликом планирања капитала (нпр. регулаторни капитал, расположиви капитал, инструменти капитала, временски период, мјере за обезбјеђивање адекватног капитала и др.),

---

¹ члан 9. Одлуке о ICAAP-у

- 2) опис главних претпоставки на којима се заснива планирање капитала и начин њихове провјере, односно ревидирања и ажурирања,
- 3) радну документацију у вези са доказивањем потпуног провођења планирања капитала у банци:
  1. документацију која садржи пројекције развоја изложености ризицима и стања капитала, како регулаторног, тако и расположивог капитала и
  2. опис закључака који су произишли из планирања капитала, у смислу конкретизовања планираних активности у погледу издавања инструмената капитала, других мјера капитала (нпр. политика дивиденди), планираних промјена у билансу банке (нпр. продаја дијела портфолиа банке) и др.

3.5 Информације о тестирању отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ICAAP-а

Поред општих информација о тестирању отпорности на стрес пододјелка 2.2. овог упутства у вези са тестовима отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ICAAP-а, укључујући и планирање капитала и расподјелу капитала према сценаријима о којим се извјештава управа и надзорни одбор банке, банка је дужна доставити информације и документацију о тестирању отпорности на стрес, које минимално обухватају сљедеће:

- 1) опис неповољних сценарија узетих у обзир у оквиру ICAAP-а, што укључује спецификацију претпоставки у кориштеним сценаријима и кључних макроекономских варијабли које се користе, као и опис начина на који су повратни тестови отпорности на стрес кориштени за калибрацију озбиљности употребе сценарија,
- 2) опис кључних претпоставки кориштених у размотреним сценаријима, укључујући управљачке мјере, пословне претпоставке у вези са билансом банке, референтне датуме, временске периоде и др. и
- 3) радну документацију у вези са доказивањем, односно документовањем потпуног провођења тестова отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ICAAP-а, а која укључује информације о:
  1. квантитативним резултатима размотрених сценарија и ефеката на кључне показатеље пословања банке, укључујући ефекат на резултат пословања банке и капитал (расположиви и регулаторни), као и ефекат на позицију ликвидности банке,
  2. објашњењу релевантности резултата сценарија за пословни модел банке, њену стратегију, значајне ризике и субјекте обухваћене ICAAP-ом на консолидованој основи.

3.6 Попратна документација

Банке је дужна да осим информација из подод. 3.1-3.5. овог упутства достави Агенцији све релевантне попратне информације и документацију, која укључује и записнике са релевантних сједница управе и надзорног одбора банке којима се доказује адекватност, ефикасност и разборитост у успостављању, односно организовању и

провођењу ICAAP-а. Те информације и документација посебно обухватају следеће аспекте, релевантне за оцјену ICAAP-а банке:

- 1) одобрење успостављања свеукупног ICAAP оквира у банци, у складу са одредбама члана 2. и 3. Одлуке о ICAAP-у,
- 2) одобрење главних елемената ICAAP-а, односно фаза поступка ICAAP-а, у складу са одредбама главе II Одлуке о ICAAP-у – Поступак интерне процјене адекватности капитала у банкама, а који се минимално односе на опште циљеве и главне претпоставке, мјерење и процјену ризика (израчунавање интерних капиталних захтјева), њихово агрегирање, утврђивање расположивог капитала и расподјели истог, планирање капитала, стресни сценарији и њихове главне претпоставке, резултати проведених тестирања отпорности на стрес на основу тих сценарија и др.,
- 3) доказ да је расправљано о промјенама у ризичном профилу банке, односно појединачним ризицима, стању и структури капитала, евентуалним прекорачењима утврђених интерних лимита и др., укључујући одлуке о управљачким мјерама или одлукама да се не подузимају никакве мјере,
- 4) документовање значајних одлука надзорног одбора, управе, посебних одбора које формира надзорни одбор или других тијела о одобрењу нових производа, услуга или система којима се доказује да је узет у обзир ефекат њиховог увођења на ризични профил и капитал банке,
- 5) документовање одлука о управљачким мјерама које су повезане са израчунавањем интерних капиталних захтјева, њиховим сабирањем и поређењем са расположивим капиталом и то из перспективе тренутне ситуације и будућег стања,
- 6) документација којом се доказује да је расправљано о резултатима тестирања отпорности на стрес, те поступку одлучивања о подузимању и неподузимању мјера у складу са тим резултатима,
- 7) интерну самопроцјену ICAAP-а, којом банка може аргументовати ниво усклађености у односу на прописане елементе управљања ризицима који утичу на ICAAP и
- 8) извјештај интерне ревизије о независној оцјени успостављеног система управљања ризицима у банци, ICAAP-а и др.

4. Утврђивање интерних капиталних захтјева

4.1 Интерни капитални захтјеви

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева банка у оквиру ICAAP-а укључује све значајне ризике у пословању, као и друге интерне и екстерне факторе који одређују или утичу на њен ризични профил.

У складу са претходним ставом банка за потребе израчунавања интерних капиталних анализира следеће ризике за потребе утврђивања њихове значајности:

- 1) ризике за које се израчунавају минимални капитални захтјеви у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака,
- 2) ризике који нису у потпуности покривени минималним капиталним захтјевима (нпр. у области кредитног ризика банке за потребе ICAAP-а морају узети у обзир

- резидуални ризик, односно преостали ризик као резултат употребе кредитне заштите, индиректни кредитни ризик: кредитно-девизни ризик и др.),
- 3) ризике за које се не израчунавају минимални капитални захтјеви (каматни ризик у банкарској књизи, ризик концентрације, ризик ликвидности - ризик тржишне ликвидности, репутациони ризик, ризик профитабилности, стратешки ризик, пословни ризик и др.);
  - 4) остале ризике којима је банка изложена или може бити изложена, а који нису обухваћени претходним тачкама и
  - 5) факторе вањског окружења, који произилазе из пословног, регулаторног или макроекономског окружења.

Приликом процјене ризика који произилазе из фактора вањског окружења банка такође, као и за остале ризике из претходних тачака, треба проводити тестирање отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ICAAP-а.

При томе, банке које нису системски значајне могу користити једноставније тестове отпорности на стрес (нпр. анализе осјетљивости), а системски значајне банке су дужне користити софистирцираније и комплексније тестове отпорности на стрес.

Банка најмање једанпут годишње проводи тестирање отпорности на стрес и резултате користи за потребе израчунавања интерних капиталних захтјева за појединачне ризике, који могу бити засновани на сценаријима реализације:

- 1) кризе ликвидности,
- 2) значајних губитака због оперативног ризика и
- 3) неповољне симулације у вези са другим специфичним ризицима (нпр. ризик каматне стопе у банкарској књизи).

Такође, банка најмање једанпут годишње проводи тестирање отпорности на стрес за ризике који произилазе из промјена у тржишним условима, при чему у циљу идентификације промјена у тржишним условима које би могле негативно утицати на будућу адекватност капитала банке, треба узети у обзир стање пословног циклуса (процикличност) у вези са могућим општим погоршањем економске ситуације, као резултата пада економских активности или специфичног погоршања ситуације у одређеним привредним гранама/секторима које банка кредитира или у које улаже и сл.

4.2 Методологија банке за израчунавање интерних капиталних захтјева

У складу са принципом пропорционалности, банка може израчунавати интерне капиталне захтјеве користећи приступе за израчунавање минималних капиталних захтјева у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака или користећи властите приступе.

Ако банка користи властите приступе, дужна је Агенцији доставити документацију и аргументацију о њиховој адекватности за кориштење у интерне сврхе, односно за потребе ICAAP-а.

Ако је властити приступ банке за потребе израчунавања интерних капиталних захтјева уско повезан или базиран на прописаним приступима израчунавања минималних капиталних захтјева за кредитни, тржишни и оперативни ризик банка врши израчунавање интерних капиталних захтјева користећи приступ надоградње, односно

прилагођавања, при чему је први корак да процијени адекватност израчунатих капиталних захтјева примјеном прописаних минималних капиталних захтјева.

Ако банка установи да су индивидуални капитални захтјеви превисоки или прениски у односу на стварну изложеност банке кредитном, тржишном и оперативном ризику, мора их прилагодити према „горе“ или према „доље“ и при томе обезбиједити адекватну аргументацију за те корекције.

У другом кораку банка на капиталне захтјеве из Стуба 1 (кредитни, тржишни и оперативни ризик) једноставно додаје укупне интерне капиталне захтјеве за покривање других значајних ризика којима је или би могла бити изложена, а ако није извршила тај додатак треба да аргументирано докаже да ти ризици нису значајни. Напреднија алтернатива овом приступу је паралелно додавање интерних капиталних захтјева за покривање других појединачно значајних ризика (нпр. за ризик концентрације, каматни ризик у банкарској књижи, ризик профитабилности и сл.). Банка може користити и адекватну комбинацију ових алтернатива, уз презентирање аргументације за наведено.

Методологија банке за израчунавање интерних капиталних захтјева у складу са принципом пропорционалности може бити заснована на напреднијим методологијама, односно техникама мјерења ризика и у том случају банка процијењује ризике помоћу модела економског капитала (*ECM*), који користи различите математичке и/или статистичке методе за израчунавање. При томе, модели економског капитала морају користити разумне претпоставке и морају бити засновани на довољно дугим временским серијама података о ризицима, на истом нивоу статистичке поузданости и истом временском хоризонту за све ризике који се обрађују. При томе, банка мора навести адекватну аргументацију супервизору за избор свих претпоставки на којима се кориштени модел заснива.

Банка прилагођава интерне капиталне захтјеве за поједине ризике или укупне интерне капиталне захтјеве према „горе“, у зависности од резултата одговарајућих тестирања отпорности на стрес.

4.3 Супервизорски приступ у прегледу и оцјени ИСААР-а банке

Преглед и оцјена ИСААР-а банке, изложености ризику и усклађености банке са прописаним регулаторним захтјевима (законски прописи и подзаконски акти Агенције) саставни су дио SREP-а, у оквиру којег се у складу са Одлуком о начину провођења надзора и предузимању мјера надзора подстиче активан и аргументован супервизорски дијалог са банкама са циљем благовремене идентификације неправилности, недостатака или слабости у ИСААР-у банке и правовременог и ефикасног супервизорског дјеловања како би се обезбиједила адекватност капитала банке у складу са ризичним профилем банке.

У вези са претходним ставом, поред Извјештаја о ИСААР-у који је банка обавезна достављати у складу са чланом 15. Одлуке о ИСААР-у, основ за супервизорски дијалог представља и оцјена адекватности стратегија, политика, процедура и других интерних аката у управљању ризицима и ИСААР-у, те приступа банке у утврђивању и одржавању адекватног капацитета за подношење ризика и других релевантних елемената за процјену и оцјену адекватности ИСААР-а банке. Наведено укључује поређење ризичног профила банке током времена тј. дугорочним праћењем њеног ризичног профила који

се редовно оцјењује према методологији система процјене ризика (енгл. *Risk Assessment system - RAS*), поређење резултата са сличним банкама, односно банкама које се према величини, обиму и сложености пословања могу сврстати у групу сличних банака, као и друге информације које произилазе из супервизорског дијалога са банком, а који обухвата све елементе управљања банком, пословну стратегију и стратегију преузимања и управљања ризицима у банци, организациону структуру која подржава управљање ризицима и ICAAP, приступ банке утврђивању интерних капиталних захтјева за покриће ризика и друге информације које су релевантне за оцјену адекватности ICAAP-а појединачне банке.

4.4 Упутство за попуњавање Извјештаја о ICAAP-у и достављање тог извјештаја Агенцији

Банка је обавезна попити квалитативне и квантитативне дијелове Извјештаја о ICAAP-у најмање једанпут годишње и у случају било које значајније промјене у изложености ризику.

Поред обавезног извјештавања Агенцији, управа банка је дужна обезбиједити да надзорни одбор размотри и усвоји Извјештај о ICAAP-у, као и да буде правовремено и у потпуности обавијештен о свакој промјени ризичног профила банке, односно интерним капиталним захтјевима за покриће ризика у складу са том промјеном.

Банка је дужна доставити Агенцији први Извјештај о ICAAP-у до 30.04.2018. године са финансијским подацима на дан 31.12.2017. године.

Банка попуњава Извјештај о ICAAP-у у складу са принципом пропорционалности, који у смислу начина попуњавања предметног извјештаја значи да се од банке очекује да што је одређена област значајнија за банку, подаци које попуњава требају бити детаљнији у погледу описа ризика, објашњења, аргументације и сл., на начин који корисницима извјештаја омогућава јасно разумијевање свих елемената, односно фаза ICAAP-а банке.

За попуњавање Извјештаја о ICAAP-у, односно његових појединачних дијелова банка треба слиједити одредбе из овог Упутства, као и инструкције за попуњавање Извјештаја о ICAAP-у који се доставља Агенцији.

Инструкције из претходног става дају се у Прилогу 1. овог упутства и чине саставни дио овог упутства.

5. Прелазне и завршне одредбе

Ово упутство ступа на снагу даном доношења.

Број: Д-10/17

Дана, 18.12.2017. год.

 Директор
Раде Растока

Прилог 1. Инструкције за попуњавање Извјештаја о ИСААР-у

1. Опште информације

У овом одјељку Извјештаја о ИСААР-у банка попуњава основне информације о ИСААР-у и даје кратак опис његових најважнијих елемената, а који произилази из детаљнијих информација и објашњења у припадајућим дијеловима овог извјештаја.

У **пододјељку 1.1. Извјештаја о ИСААР-у** банка уноси опште податке о:

- 1) називу банке,
- 2) особама задуженим за састављање овог извјештаја (укључујући назив организационог дијела банке у којем су те особе запослене, назив њихових радних мјеста, те њихове контакт податке),
- 3) датум сачињавања Извјештаја о ИСААР-у, датум усвајања приједлога одлуке за усвајање овог извјештаја од стране управног одбора, те датум доношења одлуке о усвајању овог извјештаја од стране надзорног одбора и
- 4) датум извјештаја интерне ревизије о процјени адекватности успостављеног ИСААР-а.

Ови подаци се попуњавају у припадајуће позиције у оквиру овог пододјељка.

Банка је приликом достављања Извјештаја о ИСААР-у доставити извјештај интерне ревизије и одлуке усвојене од стране управе и надзорног одбора банке.

У **пододјељку 1.2. Извјештаја о ИСААР-у** банка наводи податке о опсегу примјене ИСААР-а у банци, односно треба да назначи да ли се ИСААР примјењује само на појединачној или и на консолидованој основи.

Банка која примјењује ИСААР и на консолидованој основи доставља посебно и Извјештај о ИСААР-у и на консолидованој основи, те у овом пододјељку тог извјештаја наведи списак подређених лица укључених у консолидацију и ИСААР.

Банка у Извјештај о ИСААР-у и на консолидованој основи у свим осталим одјељцима наводи податке на консолидираној основи.

Уколико банка оцијени да из специфичних разлога нека од правних лица укључених у консолидацију нису или нису на адекватан начин укључена у ИСААР (нпр. то правно лице које би банка требала укључити у Извјештај о ИСААР-у на консолидованој основи још увијек није успоставило ИСААР или није доставило комплетне, довољне или поуздане информације о елементима ИСААР-а банци која је дужна да сачини извјештај) потребно је да наведе те разлоге, са припадајућим објашњењима и планираним мјерама и роковима отклањања тих недостатака у сврху потпуног и тачног извјештавања о примјени ИСААР-а на консолидованој основи за ту банкарску групу.

У **пододјељцима од 1.3. до 1.8. Извјештаја о ИСААР-у** банка наводи кратак опис елемената ИСААР-а, при чему се у овдје на сажет, прегледан и разумљив начин даје преглед информација које су углавном већ наведени у другим одјељцима овог извјештаја који се односе на појединачне елементе ИСААР-а.

Тако нпр. подаци које банка треба да попуни у пододјељку 1.3. Профил ризика банке и капитални захтјеви представља кратак преглед података и информација наведених у одјељку 4. Утврђивање значајних ризика и одјељку 5. Мјерење/процјена значајних ризика и одређивање интерних капиталних захтјева (појединачно за сваки од тих ризика), на начин који кориснику извјештаја пружа генералне информације о елементима/фазама ИСААР-а банке, а које су детаљније наведене и аргументиране у

припадајућим позицијама, односно табелама из одјељака 4. и 5., или нпр. у пододјелку 1.6. потребно је навести кратак преглед базиран на детаљним информацијама и подацима наведеним у одјелку 7. – Планирање капитала који кориснику Извјештаја пружа генералну „слику“ процеса планирања капитала у банци.

2. Управљање

У овом одјелку Извјештаја о ИСААР-у банка наводи детаљно објашњење примјене ИСААР-а са становишта организационе структуре банке, управљања ризицима и система унутрашњих контрола и др. При томе, у складу са инструкцијама наведеним у припадајућим позицијама Извјештаја о ИСААР-у, банка треба да достави потребне податке и информације које укључују:

- 1) опис организационе структуре у складу са важећим актом банке о организацији и систематизацији, укључујући и информације о саставу, позицијама, овлаштењима и одговорностима управе и надзорног одбора банке, односно посебних одбора или других стручних тијела које је формирао надзорни одбор или управа банке у процесу управљања ризицима и ИСААР-у, са припадајућим дијаграмима, односно линијама извјештавања о ризицима и ИСААР-у, као и објашњењима на који начин управа и надзорни одбор банке преузимају одговорности за преузете ризике и капацитет подношења тих ризика у смислу адекватне капитализованости банке у складу са њеним ризичним профилем, на који начин подстичу успостављање културе ризика у банци, наводећи недостатке идентификоване самопроцјеном организационе структуре и најважније мјере које су подузимали на отклањању недостатака у области управљања ризицима и ИСААР-у у години на коју се Извјештај о ИСААР-у односи,
- 2) опис циљева и принципа које банка примијењује приликом преузимања и управљања ризицима, те у вези с тим описује процесе усклађивања са стратешким пословним циљевима банке, наводећи и начин информисања релевантних организационих дијелова банке о документима којима је уређено преузимање и управљање ризицима, односно управљање свим и појединачним ризицима, укључујући и навођење самопроцјене управљања ризицима у погледу адекватности интерних аката банке за преузимање и управљање ризицима, односно њиховог повезивања са пословном стратегијом и плановима пословања,
- 3) опис успостављеног система унутрашњих (интерних) контрола у процесима управљања ризицима и ИСААР-у, који обухвата и одговорности контролних функција, а посебно интерне ревизије у тим процесима у банци, а према интерним актима којима је то утврђено (потребно је да банка опише наведено, а предметне интерне акте достави као радну документацију уз Извјештај о ИСААР-у). Потребно је да се наведе прегледа ревидираних области од стране интерне ревизије, те наведе кратак преглед закључака, односно налаза интерне ревизије у погледу: усклађености са прописима и интерним правилима у банци, кориштења резултата ИСААР-а у процесу доношења одлука, адекватности и ефикасности функционисања система унутрашњих контрола, адекватности ИТ подршке у процесима управљања ризицима и ИСААР-у, квалитета и интегритета података о управљању ризицима и ИСААР-у, процјене адекватности методологије банке за мјерење/процјену ризика и др. У оквиру ове позиције Извјештаја банка наводи и попис мјера које су подузете због уочених недостатака и слабости система унутрашњих контрола, са назначеним статусом тих мјера у погледу степена имплементираниости, крајњих рокова и

одговорних особа/ организационих дијелова банке за њихову имплементацију (наведене информације требају бити ажуриране на датум извјештавања),

- 4) опис начина на који је у банци уостављен надзор и властита процјена ICAAP-а, који обавезно укључује начин провођења процјене адекватности ICAAP-а од стране интерне ревизије и других контролних функција, управе и надзорног одбора банке, вишег руководства, посебно формираних одбора или других стручних тијела укључених у надзор и процјену ICAAP-а у банци и
- 5) опис начина на који је банка обезбиједила укључивање ICAAP-а у свеукупно управљање банком, наводећи при томе нарочито каква је повезница са стратешким и пословним планирањем, финансијским плановима банке, политиком и праксом накнада, плановима капитала, плановима опоравка, интерним извјештавањем, доношењем пословних одлука и свакодневним оперативним активностима банке које имају за посљедицу преузимање ризика и др.

3. Планови капитала

У овом одјелјку Извјештаја о ICAAP-у банка наводи предвиђања и анализе које примјењује приликом планирања капитала. Приликом навођења истог банка мора узети у обзир стратешке циљеве, планирани раст пословања банке, политику дивиденди, промјене које се предвиђају у ризичном профилу, резултате ICAAP-а за претходну годину и др. При томе банка мора: указати на период планирања капитала, који не смије бити краћи од три године, анализирати разлике између планираног циљаног капитала банке у извјештајном периоду за који се овај извјештај сачињава у односу на остварени капитал банке у претходном извјештајном периоду, као и разлике између планираног нивоа и структуре регулаторног капитала, те расположивог капитала за покриће интерних капиталних захтјева у складу са резултатима ICAAP-а, објаснити методологију планирања капитала у банци, као и методологију тестирања отпорности на стрес, укључујући опис кориштених сценарија и резултата проведених тестирања, навести кључне одреднице планова капитала и друге елементе који су специфични за планирање капитала те банке, укључујући и навођење извора за повећање капитала.

4. Утврђивање значајних ризика

У овом одјелјку Извјештаја о ICAAP-у банка доставља податке о утврђеном списку ризика којима је или којима би могла бити изложена, које попуњава у табели 1. наводећи дефиниције ризика, односно подскупове ризике. Уз податке садржане у табели, банка треба да у припадајућој позицији извјештаја јасно и прецизно опише начин и динамику, односно учесталост идентификовања, односно утврђивања ризика, наводећи интерне акте којима је дефинисала поступак утврђивања ризика, прилажући те акте и означавајући дијелове акта у којима је то дефинисано (при томе је потребно да успостави адекватну нумерацију приложене радне документације, повезујући је са припадајућим одјелјком, односно позицијом Извјештаја о ICAAP-у).

Везано за позиције из овог одјелјка Извјештаја о ICAAP-у које се односе на ризични профил банке и утврђивање значајности ризика, банка треба да опише на који начин утврђује ризични профил и да приложи адекватну радну документацију која се односи на анализу ризичног профила банке на датум који одговара извјештајном датуму на који се Извјештај о ICAAP-у односи. Такође, банка описује приступ који примијењује

приликом утврђивања значајности ризика, односно наводи факторе које процјењује приликом утврђивања значајности ризика.

У табели 2. банка наводи све значајне ризике које је утврдила, даје оцјену њихове значајности коју на адекватан начин образлаже, те начин на који је третира сваки од значајних ризика у ИСААР-у (квалитативни или квантитативни третман). При томе, није довољно попунити само табеларни преглед, него је у припадајућим позицијама Извјештаја о ИСААР-у у оквиру пододјелка 4.2. потребно дати довољно детаља који описују третман за сваки од утврђених значајних ризика, а ниво детаљности треба да буде у складу са интерним актима банке и примјењеним методологијама, с једне стране, и потребама адекватног документовања и аргументовања приступа банке за потребе супервизорске прегледа и оцјене, односно потребама корисника овог извјештаја, с друге стране.

У табели 3. банка наводи ризике за које је утврдила да нису значајни, наводећи образложење разлога због којих сматра да изложеност тим ризицима није значајна, на јасан, прецизан и довољно детаљан начин који за сваки од наведених ризика омогућава сагледавање да ли је приступ банке адекватан и заснован на прихватљивим аргументима.

5. Мјерење/процјена значајних ризика и одређивање интерних капиталних захтјева (појединачно за сваки ризик)

У овом одјелку Извјештаја о ИСААР-у банка објашњава квантитативни аспект ИСААР-а, односно наводи резултате мјерења/процјене своје изложености појединачним значајним ризицима, које је као такве утврдила у одјелку 4. Извјештаја, као и резултате процјене интерних капиталних захтјева за сваки од појединачно утврђених значајних ризика.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за ризике који подлијежу минималним капиталним захтјевима у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака (кредитни, оперативни и тржишни ризици), банка за потребе ИСААР-а може одабрати једну од двије алтернативе:

- 1) користити исти приступ који је користила приликом израчунавања минималних капиталних захтјева у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака, образлажући разлоге и наводећи аргументе због којих се за потребе ИСААР-а определијелила за исти приступ, односно појашњавајући због чега сматра да је тај ниво капиталних захтјева адекватан природи, обухвату, нивоу и тренду те категорије ризика, односно подскупова тих ризика,
- 2) прилагођавање приступа кориштеног за потребе израчунавања минималних капиталних захтјева природи и потребама управљања одређеним ризиком у банци, наводећи аргументацију за извршена прилагођавања, као и података који се користе приликом израчунавања интерних капиталних захтјева, код мјерења/процјене одређеног ризика (што се односи и на улазне и на излазне податке који се користе за потребе ИСААР-а) или кориштење властите методологије банке, наводећи такође аргументацију за избор те алтернативе.

За све алтернативе односи се захтјев да банка на одговарајући начин изврши прилагођавања интерних капиталних захтјева за појединачне значајне ризике помоћу резултата стрес тестова, при чему је потребно да на јасан, прецизан и довољно детаљан начин опише кориштене претпоставке, резултате тестирања отпорности на стрес, интерне акте банке којима је то уређено и друге елементе релевантне за оцјену адекватности кориштеног приступа за спровођење тестирања отпорности на стрес чији

се резултати користе за потребе ICAAP-а, а минимално у складу са одредбама Одлуке о управљању ризицима у банкама.

Приликом оцјене адекватности кориштеног приступа банке, односно избора алтернативе Агенција ће у оквиру SREP-а у складу са принципом опрезности и конзервативности процијенити колико је приступ који банка користи у оквиру властите методологије адекватан њеном ризичном профилу.

5.1. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за кредитни ризик

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за кредитни ризик банка може одабрати одговарајуће алтернативе у складу са ставом 2. одјељка 5. овог упутства.

Банка приликом избора приступа који користи за израчунавање интерних капиталних захтјева за кредитни ризик треба да процијени колико је тај приступ погодан и примјерен за потребе ICAAP-а с обзиром на ниво, структуру и природу њене изложености кредитном ризику, доносећи разуман и адекватан суд да ли је у сегменту кредитног ризика изложена ризицима/подкатегијама ризика/факторима ризика који нису адекватно или довољно покривени приликом израчунавања минималних капиталних захтјева за кредитни ризик, прије свега водећи рачуна о преосталом/резидуалном ризику који се везује уз употребу признате кредитне заштите, потенцијалном повећању изложености кредитном ризику, растућим факторима ризика који се директно или индиректно могу рефлектовати кроз повећану изложеност ризику и др. Ако постоји било који од основа, односно разлога који банку наводе на закључак да изложеност предметном ризику није на адекватан начин покривена минималним капиталним захтјевима, она мора адекватно израчунати интерне капиталне захтјеве за кредитни ризик.

Уколико банка у оквиру ICAAP-а може на задовољавајући начин аргументовати и документовати да нема потребе за додатним интерним капиталним захтјевима у односу на минималне капиталне захтјеве, може остати при приступу који је користила приликом израчунавања минималних капиталних захтјева (стандардизовани приступ).

Уколико банка у оквиру ICAAP-а користи прилагођени приступ за израчунавање интерних капиталних захтјева за кредитни ризик, односно властиту методологију, банка мора детаљно навести задовољавајућу аргументацију за извршена прилагођавања или кориштење властите методологије.

Ниво детаљности аргументације коју банка треба навести и документовати треба бити сразмјеран нивоу разлика између приступа који се користи за израчунавање минималних капиталних захтјева и приступа који се користи за израчунавање интерних капиталних захтјева.

Приликом избора властите методологије за мјерење/процјену интерних капиталних захтјева за кредитни ризик банка није ограничена сложеност приступа који се користи за израчунавање капиталних захтјева за кредитни ризик, тако нпр. иако банка користи стандардизовани приступ за израчунавање капиталних захтјева за кредитни ризик за потребе израчунавања минималних капиталних захтјева, може користити напредније приступе, односно властиту методологију за израчунавање интерних капиталних захтјева за кредитни ризик за цијели или дио портфолија за који је успоставила поуздан систем управљања и одређивање рејтинга изложености које произилазе из кредитног ризика или када утврди да би примјена стандардизованог приступа могла довести до потцијењености

капиталних захтјева и сл., при чему Агенција у оквиру SREP-а оцјењује адекватност властитог приступа банке који користи за потребе ICAAP-а.

5.2. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за ризик концентрације

Приликом израчунавања интерних капиталних захтјева за ризик концентрације банка може користити:

- 1) поједностављени приступ који се заснива на примјени уобичајених параметара/индекса концентрације, користећи израчуне индекса секторске концентрације или индекса индивидуалне концентрације. При томе, уколико је индекс секторске концентрације већи од 10, банка мора повећати интерне капиталне захтјеве примјеном одговарајућег додатка на капитални захтјев за кредитни ризик, као и у случају да је индекс индивидуалне концентрације већи од 1. Додатак на капитални захтјев за кредитни ризик требао би се кретати у распону од 0% до 8%, а Агенција у оквиру SREP-а оцјењује прихватљивост и адекватност тих додатака,
- 2) општу алтернативу, односно приступ који се заснива на властој методологији за мјерење/процјену интерних капиталних захтјева за ризик концентрације на начин који одговара природи и потребама управљања тим ризиком у банци, утврђујући индивидуалне и секторске и друге основе концентрација, при чему на одговарајући начин треба аргументовати кориштење овог приступа. Банка која за потребе израчунавања интерних капиталних захтјева за кредитни ризик користи напредније, односно властите приступе обавезна је користити ову алтернативу.

У случају да банка користи поједностављени приступ, дужна је попунити додатни документ уз Извјештај о ICAAP-у из прилога 2. овог упутства.

Банка која користи општу алтернативу приликом израчунавања интерних капиталних захтјева за ризик концентрације, дужна је доставити додатно објашњење кориштене методологије са становишта претпоставки на којима функционише та методологија и разлоге/аргументе због којих сматра да њено кориштење представља адекватан приступ за утврђивање интерних капиталних захтјева за ризик концентрације, при чему је ниво детаљности у објашњењу у складу са принципом пропорционалности, а формат документа у којем се доставља додатно појашњење није стандардизован и прилагођен је методологији/приступу банке.

У случају да банка утврди да за ризик концентрације нема потребе утврђивати интерне капиталне захтјеве, банка мора навести релевантну аргументацију, а ниво детаљности објашњења банке мора бити у складу са примјеном принципа пропорционалности.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за ризик концентрације банка се мора позвати и на резултате проведених тестирања отпорности на стрес и адекватно их укључити у износ интерних капиталних захтјева, упућујући на одговарајуће интерне акте/документацију којом је то уређено, односно путем које ће на одговарајући начин документовати и аргументирати укључење резултата тестирања отпорности на стрес, а у складу са примјеном принципа пропорционалности.

5.3. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за тржишни ризик

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за тржишни ризик банка може одабрати одговарајуће алтернативе у складу са ставом 2. одјељка 5. овог упутства.

Банка која не израчунава капиталне захтјеве за тржишни ризик мора попунити овај пододјељак Извјештаја о ICAAP-у ако је изложеност том ризику или једној од подскупова тржишног ризика значајна са становишта њене пословне политике.

Банка у овом пододјељку мора навести коју од наведених алтернатива користи, објаснити изабрани приступ за утврђивање интерних капиталних захтјева за тржишни ризик за потребе ICAAP-а.

У случају избора прве алтернативе, банка, уколико је примјењиво, наводи детаљну анализу свих значајних изложености тржишним ризицима који нису или нису довољно покривени минималним капиталним захтјевима израчунатим у складу са Одлуком о израчунавању капитала банака (стандардизовани приступ).

У случају избора друге алтернативе (прилагођени приступ или властите методологије), банка мора објаснити кориштену методологију у погледу претпоставки које користи и разлога за њено кориштење, при чему морају бити анализирани било које разлике између минималних капиталних захтјева за тржишни ризик у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака и интерних капиталних захтјева за тржишни ризик које је утврдила банка, при чему ниво детаљности у објашњењима и анализи мора бити у складу са принципом пропорционалности.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за тржишни ризик банка се мора позвати и на резултате проведених тестирања отпорности на стрес и адекватно их укључити у износ интерних капиталних захтјева, упућујући на одговарајуће интерне акте/документацију којом је то уређено, односно путем које ће на одговарајући начин документовати и аргументирати укључење резултата тестирања отпорности на стрес, а у складу са примјеном принципа пропорционалности.

5.4. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за оперативни ризик

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за оперативни ризик банка може одабрати одговарајуће алтернативе у складу са ставом 2. одјељка 5. овог упутства.

Банка у овом пододјељку мора навести коју алтернативу је одабрала, објаснити одабрану алтернативу за израчунавање интерних капиталних захтјева за оперативни ризик.

У случају одабира прве алтернативе, банка, уколико је примјењиво, наводи детаљну анализу свих значајних изложености оперативном ризику и појашњава да ли је по њеном мишљењу кориштење истог приступа који користи за израчунавање минималних капиталних захтјева за оперативни ризик само по себи довољно да покрије оперативни ризик, односно све подкатегорије тог ризика.

У случају одабира друге алтернативе, банка мора објаснити кориштену методологију са аспекта својих претпоставки и разлога за њено кориштење, те анализирати било које разлике између приступа који користи за израчунавање минималних капиталних захтјева за оперативни ризик у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака и интерних капиталних захтјева које је утврдила банка за оперативни ризик, при чему ниво детаљности у објашњењима и анализи мора бити у складу са принципом пропорционалности.

Приликом избора властите методологије за утврђивање интерних капиталних захтјева за оперативни ризик, банка није ограничена сложеностју приступа који може користити за израчунавање капиталних захтјева за оперативни ризик. На примјер, банка која користи приступ основног индикатора за израчунавање минималних

капиталних захтјева за оперативни ризик у складу са Одлуком о израчунавању капитала банака може за потребе ICAAP-а користити стандардизирани приступ приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за оперативни ризик за све сегменте пословања или за поједине сегменте пословања или банка која користи стандардизирани приступ може за потребе ICAAP-а користити властиту методологију за утврђивање интерних капиталних захтјева.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за оперативни ризик банка се мора позвати и на резултате проведених тестирања отпорности на стрес и адекватно их укључити у износ интерних капиталних захтјева, упућујући на одговарајуће интерне акте/документацију којом је то уређено, односно путем које ће на одговарајући начин документовати и аргументирати укључење резултата тестирања отпорности на стрес, а у складу са примјеном принципа пропорционалности.

5.5. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за ризик ликвидности

За потребе израчунавања интерних капиталних захтјева за ризик ликвидности, банка мјери/процјењује интерне капиталне захтјеве само за ризик тржишне ликвидности, који произилази из могућности да банка неће бити способна да измири своје доспјеле новчане обавезе због отежаног претварања имовине у ликвидна средства усљед поремећаја на тржишту.

У овом пододјелку банка је дужна на одговарајући начин објаснити своју политику преузимања и управљања ризиком тржишне ликвидности, успостављене системе унутрашњих контрола, план за ванредне ситуације и план опоравка ликвидности банке, који је саставни дио свеукупног плана опоравка банке.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за ризик тржишне ликвидности, банка се мора позвати и на резултате проведених тестирања отпорности на стрес и адекватно их укључити у износ интерних капиталних захтјева, упућујући на одговарајуће интерне акте/документацију којом је то уређено, односно путем које ће на одговарајући начин документовати и аргументирати укључење резултата тестирања отпорности на стрес, а у складу са примјеном принципа пропорционалности.

5.6. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за каматни ризик у банкарској књизи

Приликом мјерења/процјене ризика каматне стопе у банкарској књизи банка користи сљедеће приступе:

- 1) поједностављени приступ, који је заснован на поједностављеном обрачуну процјене промјене економске вриједности банкарске књиге, примјеном стандардног каматног шока на позиције банкарске књиге из члана 5. Одлуке о управљању каматним ризиком у банкарској књизи,
- 2) општу алтернативу, односно властиту методологију за мјерење/процјену интерних капиталних захтјева за ризик каматне стопе у банкарској књизи, на начин који одговара природи и потребама управљања тим ризиком у банци, при чему је банка дужна навести аргументацију да то одговара природи изложености банке овом ризику, односно потребама банке у управљању овим ризиком.

Банка која користи поједностављени приступ мора образложити разлоге због којих сматра да је тај приступ адекватан за утврђивање интерних капиталних захтјева за покриће каматног ризика у банкарској књизи.

Банка која користи општу алтернативу, дужна је доставити детаљно објашњење кориштене методологије са становишта претпоставки на којим функционише та методологија и разлоге/аргументе због којих њено кориштење представља адекватан приступ утврђивању интерних капиталних захтјева за каматни ризик у банкарској књизи, при чему је ниво детаљности у објашњењу у складу са принципом пропорционалности, а формат документа у којем се доставља додатно појашњење није стандардизован и прилагођен је методологији/приступу банке.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за каматни ризик у банкарској књизи банка се мора позвати и на резултате проведених тестирања отпорности на стрес и адекватно их укључити у износ интерних капиталних захтјева, упућујући на одговарајуће интерне акте/документацију којом је то уређено, односно путем које ће на одговарајући начин документовати и аргументирати укључење резултата тестирања отпорности на стрес, у складу са примјеном принципа пропорционалности.

5.7. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за кредитно-девизни ризик

Приликом мјерења/процјене ризика кредитно-девизног ризика банка користи властиту методологију за мјерење/процјену интерних капиталних захтјева за кредитно-девизни ризик, на начин који одговара природи и потребама управљања тим ризиком у банци, при чему је банка дужна навести аргументацију да то одговара природи изложености банке овом ризику, односно потребама банке у управљању овим ризиком.

Банка је дужна доставити детаљно објашњење кориштене методологије са становишта претпоставки на којим функционише та методологија и разлоге/аргументе због којих њено кориштење представља адекватан приступ утврђивању интерних капиталних захтјева за кредитно-девизни ризик, при чему је ниво детаљности у објашњењу у складу са принципом пропорционалности, а формат документа у којем се доставља додатно појашњење није стандардизован и прилагођен је методологији/приступу банке.

Банка која у складу са ставом 2. тачка 1. одјелјка 5. примјењује стандардизовани приступ за израчунавање капиталних захтјева за кредитни ризик, може за потребе израчунавања интерних капиталних захтјева за кредитно-девизни ризик користити приступ заснован на модификацији (повећању) пондера ризика који се примјењује у складу са стандардизованим приступом. При томе, банка повећава пондер ризика који се примјењује за појединачне изложености према који немају изворе средстава за отплату у истој валути у којој је кредит).

Уколико банка примјењује овај приступ, дужна је детаљно навести проценат повећања пондера ризика и аргументовати његов избор, те анализирати могућу потцијењеност кредитно-девизног ризика због примјене овог приступа.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за банка се мора позвати и на резултате проведених тестирања отпорности на стрес и адекватно их укључити у износ интерних капиталних захтјева кредитно-девизни ризик, упућујући на одговарајуће интерне акте/документацију којом је то уређено, односно путем које ће на одговарајући начин документовати и аргументирати укључење резултата тестирања отпорности на стрес, у складу са примјеном принципа пропорционалности.

5.8. Мјерење/процјена интерних капиталних захтјева за остале значајне ризике

Приликом мјерења/процјене интерних капиталних захтјева за остале значајне ризике (ризик прекомјерне финансијске полуге, репутациони ризик, ризик профитабилности,

пословни ризик, стратешки ризик и др.) банка може користити избор између двије варијанте:

- 1) поједностављена алтернатива, која је заснована на приступу да банка умјесто мјерења/процјене интерних капиталних захтјева за покриће појединачних осталих значајних ризика може обрачунати интерне капиталне захтјеве за све значајне ризике у укупном износу од 5% до 15% од износа регулаторног капитала, при чему је дужна навести детаљну и јасну аргументацију за избор кориштеног процента у овом распону на основу ризика којима је изложена или би могла бити изложена у пословању,
- 2) општа алтернатива, која је заснована на кориштењу властите методологије за мјерење/процјену интерних капиталних захтјева за остале значајне ризике, на начин који одговара природи и потребама управљања тим ризиком у банци, при чему је банка дужна навести аргументацију да то одговара природи изложености банке осталим ризицима, односно потребама банке у управљању тим ризицима.

Банка мора утврдити интерне капиталне захтјеве за покриће ризика репутације, профитабилности, стратешког ризика и ризика капитала, као и остале ризике, уколико утврди да је значајно изложена тим ризицима.

Банка, процјењује:

- 1) репутациони ризик, са становишта негативног јавног мишљења о банци, њеној пословној пракси и/или њеним пословним везама са клијентима које се могу одразити на губитак повјерења у тачност пословања банке, односно њен морални интегритет,
- 2) ризик профитабилности, односно зараде, са становишта интерних и екстерних фактора који могу негативно утицати на приходе банке, односно добит или губитак, а самим тим и адекватност капитала,
- 3) стратешки ризик, са становишта потенцијалних губитака који произилазе из неадекватних/погрешних пословних одлука, неодговарајуће имплементације донесених пословних одлука или недовољне/неправовремене/неадекватне реакције на промјене у пословном окружењу и
- 4) ризик капитала, са становишта потенцијално неадекватне структуре капитала с обзиром на обим и начин пословања банке и потенцијалне потешкоће са којима би се могла суочити приликом прибављања нових извора, привлачења новог капитала, а посебно у случају нагле/ванредне потребе да се брзо пронађе додатни извор, односно повећа капитал банке или у случају неповољних услова пословања.

Банка мора навести коју алтернативу користи, образложити изабрани приступ приликом мјерења, односно утврђивања интерних капиталних захтјева за покриће осталих значајних ризика. При томе, у случају да користи општу алтернативу код израчуна интерних капиталних захтјева дужна је доставити додатно објашњење кориштене методологије са становишта претпоставки на којим функционише та методологија и разлоге/аргументе због којих њено кориштење представља адекватан приступ утврђивању интерних капиталних захтјева за предметне ризике, при чему је ниво детаљности у објашњењу у складу са принципом пропорционалности, а формат документа у којем се доставља додатно појашњење није стандардизован и прилагођен је методологији/приступу банке.

Приликом утврђивања интерних капиталних захтјева за остале ризике банка се мора позвати и на резултате проведених тестирања отпорности на стрес и адекватно их

укључити у износ интерних капиталних захтјева, упућујући на одговарајуће интерне акте, односно документацију којом је то уређено, односно путем које ће на одговарајући начин документовати и аргументирати укључење резултата тестирања отпорности на стрес, а у складу са примјеном принципа пропорционалности.

Агенција у оквиру SREP-а процјењује адекватност приступа који банка користи у складу са принципом опрезности и конзервативности.

5.9. Методологија процјене вањских фактора и стрес тестирање

Банка мјери/процјењује интерне капиталне захтјеве за одређене значајне ризике који произилазе из екстерних фактора окружења на основу различитих тестирања отпорности на стрес, као и дефинише компоненте алтернативних извора за покривање тих ризика, при чему се узима у обзир њихова сврха кориштења у кризним ситуацијама.

Када проводи тестове отпорности на стрес за изузетне, али вјероватне ситуације, банка која за потребе ICAAP-а користи напредније приступе мјерења интерних капиталних захтјева мора посебно и адекватно анализирати како би негативни догађаји могли утицати на износ будућих минималних капиталних захтјева добијених на основу тих методологија/напредних приступа (нпр. код кредитног ризика мора процијенити промјене у интерним капиталним захтјевима као посљедица промјене кредитног рејтинга током пословног циклуса).

Такође, банка мора узети у обзир процијењене промјене интерних капиталних захтјева приликом планирања капитала.

У припадајућем пододјелу Извјештаја о ICAAP-у банка мора:

- 1) објаснити тестирање отпорности на стрес, позивајући се на резултате за стање општег пословног циклуса у којем се наша (процикличност) у вези са општим погоршањем економске ситуације, као резултат пада економске активности или специфично погоршање ситуације у привредним гранама, односно секторима које банка финансијски подржава (кредитира или улаже у исте),
- 2) када је то примјењиво дати процјену ризика који произилазе из извјесних промјена регулаторног оквира и
- 3) навести и приложити одговарајуће интерне акте којима се документују кориштена тестирања отпорности на стрес.

6. Поступак поређења

У овом одјелу Извјештаја о ICAAP-у банка врши поређење:

- 1) капиталних захтјева за појединачне ризике израчунатих у складу са Одлуком за израчунавање капитала банака и интерних капиталних захтјева за појединачне ризике утврђених у оквиру ICAAP-а (подаци се уносе у табелу 4.), при чему банка као радну документацију мора доставити преглед израчуна интерних капиталних захтјева,
- 2) укупних капиталних захтјева израчунатих у складу са Одлуком за израчунавање капитала банака и укупних интерних капиталних захтјева (подаци се уносе у табелу 4.), а представљају збир капиталних захтјева за појединачне ризике и
- 3) регулаторног капитала и расположивог капитала.

Банка пореди регулаторни капитал и расположиви капитал с циљем идентификовања ставки капитала које се могу искористити за покриће губитака, али нису укључене у регулаторни капитал на датум извјештавања (нпр. добит текуће године прије доношења одлуке надлежног органа о расподјели добити или добијања сагласности Агенције за укључивање те ставке уз испуњење услова прописаних Одлуком о израчунавању капитала банака.)

Ниво детаљности банке у образлагању разлика је у складу са принципом пропорционалности.

Банка утврђује вишак/мањак расположивог капитала у односу на укупне интерне капиталене захтјеве са циљем идентификовања потребе за додатним капиталом (у случају мањка).

7. Планирање капитала

У овом одјелу Извјештаја о ИСААР-у банка дефинише своја предвиђања и анализе у области планирања капитала.

Банка наводи факторе које је узела у обзир приликом планирања свог циљаног нивоа и структуре капитала, као што су стратешки план раста пословања, циљане стопе поврата на капитал, политика дивиденди, предвиђене промјене ризичног профила банке, резултате ИСААР-а и друге релевантне факторе за планирање капитала.

Банка такође у овом одјелу наводи најважније елементе планова за капитал, као што су: стратешки циљеви, поступци планирања капитала и одговорности за те поступке, начини на које планира испунити капиталне захтјеве у периоду на који се планирање капитала односи, релевантна ограничења везана за капитал, укључујући ефекат измјене прописа или доношења нових прописа, општи план поступања у непредвиђеним околностима (нпр. прибављање додатног капитала, ограничавање пословних активности, примјена техника смањења ризика или друге сличне мјере) и др.

Банка анализира разлику између планираног циљаног капитала (расположивог капитала за покриће интерних капиталних захтјева) за годину за коју се сачињава извјештај и укупних интерних капиталних захтјева за исти извјештајни период.

У овом одјелу Извјештаја о ИСААР-у банка такође мора:

- 1) указати на период планирања капитала, који не смије бити краћи од три године (попунити табелу 5.),
- 2) анализирати разлике између планираног регулаторног капитала за предметни период и регулаторног капитала оствареног у претходном периоду,
- 3) објаснити методологију планирања капитала, узимајући у обзир реализације планова у претходним периодима,
- 4) објаснити резултате тестирања отпорности на стрес и њихов утицај на капитал, упућујући на одговарајуће интерне документе и
- 5) навести алтернативне изворе вкапитала и друге релевантне елементе.

8. План мјера за побољшање ИСААР-а

У овом одјелу Извјештаја о ИСААР-у банка наводи мјере и активности које је подузела са циљем отклањања уочених недостатака и/или слабости у ИСААР-у или побољшања ИСААР-а, односно унапређења приступа за утврђивање интерних капиталних захтјева за ризике којима је изложена или би могла бити изложена у пословању.

Полазећи од резултата извршене самопроцјене појединих елемената управљања ризицима и властитих процјена изложености значајним ризицима, банка наводи и појашњава значајне недостатке и слабости у ICAAP-у, наводећи предложени план активности на отклањању тих недостатака и/или слабости или на унапређењу, односно побољшању елемената ICAAP-а. Предложене мјере могу се односити на побољшање у погледу ризичног профила банке као резултата смањења појединих изложености, активности, кориштење нових техника признате кредитне заштите и др., као и на побољшања у погледу управљања банком као резултат реорганизације банке или измјене организационе структуре, унапређења процеса управљања ризицима, јачања ефикасности система унутрашњих контрола и др.

У овом одјелу Извјештаја о ICAAP-у се поред недостатака утврђених самопроцјеном, наводе и недостаци и слабости утврђене током вршења прегледа и оцјене адекватности ICAAP-а од стране интерне ревизије или других контролних функција у банци, посебних тијела, односно одбора формираних у банци и др., као и идентификованих недостатака у оквиру SREP-а од стране Агенције.

Поред наведеног, у овом одјелу Извјештаја о ICAAP-у банка треба да објасни друге планиране промјене у вези са политиком и плановима капитала, стратегијом, политиком и процедурама за управљање ризицима у смислу планираних побољшања методологије за мјерење/процјену интерних капиталних захтјева за покриће ризика, техника за управљање појединачним ризицима, система унутрашњих контрола у управљању ризицима и сл.

9. Остале информације о ICAAP-у

У овом одјелу Извјештаја о ICAAP-у банка наводи остале аспекте ICAAP-а, који нису обухваћени претходним дијеловима Извјештаја (од 1. до 8.), а за које сматра да треба да буду објашњени у Извјештају о примјени ICAAP-а, обзиром на њихову релевантност за оцјену адекватности ICAAP-а банке.

У овом одјелу Извјештаја о ICAAP-у банка обавезно наводи и појашњава начин на који обезбјеђује квалитет података кориштених за потребе ICAAP-а, те описује начин на који је информатичка подршка у овом сегменту интегрисана у информациони систем банке, што се не односи само на извјештајне сврхе, већ и за доношење пословних одлука.

Такође, уколико је банка чланица банкарске групације из Европске уније или неке друге земље, потребно је да, поред овог извјештаја, достави и извјештај о ICAAP-у, који доставља за потребе консолидованог извјештаја на нивоу матичне банке, те опише разлике у ова два извјештаја

10. Додатне напомене у вези са Извјештајем о ICAAP-у

Уколико сматра да је примјерено, банка може додати додатне редове (поља) у дефинисаним пододјелцима Извјештаја о ICAAP-у како би на адекватан начин навела све информације релеватне за оцјену ICAAP-а.

Такође, банке информације наведене у једном дијелу Извјештаја о ICAAP-у не мора понављати у неком другом дијелу, већ је довољно позвати се на дио у којем су те информације наведене (осим у случајевима у којим је то експлицитно наглашено).

Прилог 2. Додатак уз Извјештај о ИСААР-у – секторска и индивидуална концентрација

1. Секторска концентрација

Банка израчунава укупну изложеност према сектору и податке уноси у табелу 1. из овог прилога. Индекс секторске концентрације (ННИС) израчунава се у складу са сљедећом формулом:

$$ННИС = \frac{\sum x^2}{(\sum x)^2} * (\sum x) / y * 100$$
, гдје је x вриједност изложености одређеном сектору, а y вриједност укупне изложености.

Банка врши класификацију својих изложености према секторима у складу са доступним подацима.

Табела 1.

Сектор ²	Укупна изложеност према сектору	%
Индекс секторске концентрације		100%
		ННИС

2. Индивидуална концентрација

Банка израчунава индекс индивидуалне концентрације (ННII, i) према 100 највећих дужника без обзира на њихов статус у складу са сљедећом формулом:

$$ННII = \frac{\sum x_i^2}{(\sum x_i)^2} * \sum x_i / \sum y * 100$$
, при чеми је x_i вриједност изложености једног дужника у портфолиу банке (укупна изложеност), y је вриједност укупног портфолиа банке, а i је број клијената за које се рачуна ННII ($i = 100$).

² према стандардној класификацији дјелатности

Табела 2.

	УКУПНИ ИЗНОС ИЗЛОЖЕНОСТИ	% ИЗЛОЖЕНОСТИ
Укупна изложеност	Σy	100
100 највећих дужника	Σx	
Индекс индивидуалне концентрације		HHI

**3. Додатак за повећање интерних капиталних захтјева за кредитни ризик по основу
ризика концентрације**

Табела 3.

Индекс секторске концентрације	Додатак %
$0 < HHIS \leq 10$	0
$10 < HHIS \leq 15$	2
$15 < HHIS \leq 20$	4
$20 < HHIS \leq 25$	6
$25 < HHIS \leq 100$	8

Табела 4.

Индекс индивидуалне концентрације	Додатак %
$0 < HHII \leq 1$	0
$1 < HHII \leq 2$	2
$2 < HHII \leq 4$	4
$4 < HHII \leq 10$	6
$10 < HHII \leq 100$	8